

neralment la LL la que aquesta llarga, abreuja o desgemina: VILLA, ANGUÏLLA, STÈLLA, etc., canviats en *vila*, *anguila*, *estela*; si en ÒLLA la -LL- no s'ha simplificat pertot (*olla*, però fr. ant. *eule*, NL *Ola freita*), tanmateix la ò no passa a ø (oc. *oulo*, gironí *olla*).⁵ I la *ú* reapareix en *caramull*. Cal, doncs, pensar-hi.

Pirson assenyala una *κορολλιον* en un papirus d'Egipte (KJRPb. VII, i, 61) i això semblava donar dret a postular un llatí vulgar *COROLLIUM,¹⁴ que justament anava bé per justificar el tipus it. dial. *coruoglie/croi*, etc. De tota manera *-çlo* no passa pas a *-ull* en català (*genoll*, *fonoll*, etc.). Tanmateix podríem per ventura admetre que davant -L- hi hagué un tractament diferent del vigent davant -LA: una mica a la manera que fins el llatí clàssic té *stelio* enfront de *stiella*, i *vilicus* enfront de *villa*, per més que no sigui perfecte el paral·lisme; possiblement hem de retenir, doncs, alguna cosa d'això.¹⁵ La òmikron d'aquesta forma de papirus, davant les ambdues, pot valer com a indicatiu que en COROLLA la ó tónica s'ha via tornat breu. I en això hi ha coincidència dels indicis des de molts costats: *Curòlla* pertot en el Maestrat; la *curòlla* mallorquina que tots indiquen amb ò oberta (AlcM, DFgra.: ¿està ben comprovat el *kuról* de Lluçmajor, merament individual?), el gc.²³ i llgd. *courolo*, i el *cornuoglie* de Nàpols, etc.

També es podria sospesar la possibilitat d'una variant itàlica de CORÒLLA, amb la ò canviada en ū: és sabut que Ascoli va defensar amb èxit la tesi que l'it. *cruna* 'cos o anella o ull de l'agulla' és un *CRŪNA degut a una pronúncia etrusca de CORŌNA (AGI x, p. 4). I si s'acabés de provar que en COROLLA llatí van conviure dues pronúncies ò i ø —sigui per alguna reacció itàlica o per un tractament llatí especial, o simplement (que és el que em convenç més) per una inducció vinguada d'altres parts del lèxic—¹⁶ llavors *curull* podria ser tan antic com *corolla*, provenint aquesta de COROLLA i aquell de *CORŌLLIUM, tractat com FŌLIUM > full, MŌLLIAT > mulla. Sigui per aquest costat, o millor per la influència dels sinònims *caramull*, *cucurull*,⁴⁰ *curculla*, els petits problemes fonètics que resten en aquesta etimologia s'han de mirar com a superats.

Resta només pensar si les solucions que els entreveiem són compatibles amb les que hem apuntat provisionalment per a CARAMULL, problema més indecís, més espinós. Si *curullar* és un derivat molt secundari de *curull/curoll/curolla*, el paper que allò postulem per a un COROLLIARE en la constitució del tipus encreuat CORO-MO-LIARE és una hipòtesi que trontolla; val a dir que no podem descartar que *curullar* fos més antic del que sembla. O bé que tanmateix és creés un CU-RO-MO-LLIUS a base de COROLLA (-LLIU) × CUMULUS, per més que la posició de l'accent doni a això un poc menys de versemblança. Per damunt de tot, resta sobretot la possibilitat que *coromull* vagi néixer en mossàrab (ja allà n'hem donat indicis) amb *-oll* > *-ül* mossàrab, i que tanmateix sigui la influència d'aquest mossarabisme, aviat generalitzat a la major part del domini, la que donés el cop decisiu en el canvi de *curoll* en *curull*.⁶⁰

DERIV.: *Curullar* [princ. S.XIX?, supra]; *acurullar* (ibidem). *Descurullar* 'llevar la teulada, foradar-la traient-ne teules': «van *descurullar* la casa per entrar a robar-hi» (Prat de Llobregat, 1932).

CULTISMES: *Corolla*, duplicat científic, amb el sentit de 'coroneta, gatlanda'; *corollari* [*corollari*, Eiximenis, DBal.], ll. *corollarium* pròpiament 'allò que se'n dona de més a més', de primer 'coroneta, petita gratificació'.

¹ En aquesta zona i època són molt rars els docs. que escriuen *-ll-* sistemàticament sense confondre'n la grafia amb la de *-l-*, i bastant rars també els que usen *-yl-* o *-ll-* sempre que el so sigui palatal, o que distingeixin *-yl-* de *-ll-*; molt més corrent és que aparegui a cada pas la *l* palatal, de qualsevol matís, grafiada com a *l* simple. Això és el que veiem en aquest text repetidament, v. gr. *aval*, *aquela*, *aquel*. Hem d'entendre, doncs, la grafia *corola* com a *koróla* (com confirmen els docs. del segle següent) i no pas *koróla* ni menys com un cultisme *corolla*.—

² Dada que deu procedir de MaASalvà corresponal a Lluçmajor d'AlcM i de l'IEC, car també figuraria en els carnets de qüestionari de la S. F., que s'apropià Mn. Griera (el qual ho donà com de Lluçmajor en RLIR v, 239).—³ En sé tres d'importants: la *Punta Curull* pujol culminant de la Serra de la Llena (Iglésias-Santասusanna, *Guia de les Munt. de Prades*, 23). El *Curulló*, muntanya prop d'Aldòs de Balaguer, Maluquer, BCEC XII, 319. I especialment l'antic Castell de *Curull*, que ja es documenta amb aquesta grafia en els anys 1108 i 1211 (CaCandi, *MiHistCat.* II, 447, 380) i més tard en els anys 1339 i 1419 (Monsalvatje, *NotHistBesalú* XIX, 249, 244). La situació de tots tres confirma la identitat amb el nom comú *curull*, *curolla*. El Castell de *Curull* es troba en el termenal entre Vidrà i Sant Pere de Torelló, un poc a l'Oest del collet que comunica el Coll de Bracons amb la vall de St. Bartomeu de Vidrà; ja hi havia passat jo el 1924. A penes en queden ruïnes però hi ha una masia al costat que encara li donaven el nom de *kurul*; tota plegada s'anomena la Serra de Curull i d'allí baixa la Riera de Curull cap a la Vola i el riu Ges. Ho descriu en detall CATorras, *Pir. Cat.* IV, 119-21.—⁴ La *Curullada*, poblet de l'Alta Segarra, era antigament *Cruillada*=cast. *encrucijada*, doncs, sense relació.—⁵ Variant estilística posterior: «els murs *acurulla*». Ara bé no és gens inversemblant que aquesta, usada com a terme nàutic, vagi passar al castellà, ja en segles passats, com a *acorullar* «recoger las velas en la antena», *DAut.*, operació que, ben mirat, és ben comparable a la de encimbellar o posar una capçada al capdamunt de la nau; i això ja devia ser un terme generalment conegut entre la gent de mar andalusa quan Mateo Alemán (1605) la posa en boca de *Guzmán de Alfarache* (*CI*Cast. v, 173.2): «quando faltaba oficial de cómitre ó sotacómitre, me quedaba el cargo de mandar *acorullar* la galera y adrizalla --- y fretarla --- hacer estoperoles de las filásticas --- a